TEKEN
uploaded by Stef30

Dumbrava minunată

Mihail Sadoveanu

Colecție
coordonată și editată de
DAN HERFORD

MIHAIL SADOVEANU

Dumbrava minunată

EDITURA

Art Director și Grafică: Dan Herford
Lector: Smaranda Caterina Herfurt

Lucrare executată la R.A. Monitorul Oficial

© Editura Mihail Sadoveanu, 2013

info@mihailsadoveanu.com
www.mihailsadoveanu.com

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SADOVEANU, MIHAIL
Dumbrava minunată / Mihail Sadoveanu. - București :
Editura Mihail Sadoveanu, 2013
ISBN 978-60693355-2-9

821.135.1-34

Se vede ce soi rău este duduia Lizuca

Doamna Mia Vasilian dă noilor sale cunoștințe informații despre persoana sa cu-n aer de tinerețe naivă.

...Acum douăzeci și trei de ani, când a adus-o barza în casa părinților domniei sale, i s-a pus numele Maria, închipuiți-vă!

Cele două soții de funcționari, prospăt transferați în târgul nostru de guvernul conservator, o ascultau cu interes, făcând însă în sine rezerve personale asupra anilor. Numele li se părea convenabil.

Un nume destul de frumos, nu-i așa?

Cum a început însă a îngâna cele dintâi cuvinte, dumneaei și l-a schimbat singură. C-o voce muzicală, ținându-și buzișoarele, răspundea totdeauna: Pe mine mă cheamă Mia! Și Mia i-a rămas numele.

Cineva făcea, atunci, observația că asta dovedește la copilă „simțul muzicii".

Într-adevăr, doamna Mia Vasilian poate mărturisi fără sfială că e o muzicantă desăvârșită! Toată lumea recunoaște că dumneaei are o voce fermecătoare!

De altminteri a și urmat patru ani la conservator. Celebra Teodorini o iubea și-i prezicea un viitor strălucit. Era vorba, în familie, să fie trimeasă la Milano.

Părinții săi erau bogați, aveau moșie mare în Buzău, lângă Leontești. Echipagii, servitori în livrele, guvernante... Cu asta s-a născut și a crescut Mia Vasilian.

Adesea, tatăl său, boier Anastase, o lua pe genunchi și-i arăta portretele strămoșilor în rame ovale aurite.

Din strălucirea de altădată i-a rămas cel puțin atâta: o creștere nobilă.

În condițiile de odinioară, căsătoria cu Vasilian ar fi apărut ca o mezalianță, căci domnia sa e născută Papazoglu.

Având însă în vedere atâtea și atâtea lucruri, speculații nefericite, inimiciții politice, a trebuit să se resemneze. Totuși nu se poate spune, nu-i așa? că Vasilian nu-i de familie bună. E dintr-o foarte bună familie, dimpotrivă, boieri moldoveni, însă oricine va recunoaște că Papazoglu e altceva: e un nume celebru.

În sfârșit, principalul e că se simte bine și e fericită. Și Jorj îi satisface toate capriciile... Altfel nici nu se poate. El e cu cincisprezece ani mai mare ca ea și a mai fost însurat o dată.

I-a rămas și un copil, o fetiță care – cum să spun? – care e un fel de ghimpe între ei... un copil, vai! destul de rău crescut.

Asta aduce puțină umbră vieții lor, nu-i așa? Căci Vasilian a luat-o din dragoste. Văzând împotrivirea ei de la început, bietul Jorj căzuse bolnav.

A trebuit să cedeze; și la nuntă avea o toaletă așa de frumoasă, așa de elegantă, încât o invidiau toate prietenele.

— Eu sunt cam dificilă, încheie c-un zâmbet dulce doamna Mia Vasilian, și am gusturi deosebite. Îmi place mai cu samă eleganța și finețea... Nu înțeleg de ce nu mai aduce cafeaua! urmă ea săltând din jâlț cu vioiciune.

— Lasă, mata, madam Vasilian, o potoli cucoana cea mai bătrână, nu te deranja. Trebuie să vie. Până atuncea îmi răsucesc țigara...

Mia Vasilian tropăi mărunțel până la sonerie și apăsă prelung pe buton, încruntând sprâncenele încondeiate negru. Iar cucoana Emilia, aruncând o privire fugară și cu diferite înțelesuri către fiica sa, madam Neicu, deschise poșeta și începu a cotrobăi prin ea căutând o mică tabacheră de argint în care ținea tutun de calitatea a doua.

Doamna Mia Vasilian, soția cunoscutului avocat din târgul nostru, observase privirea cucoanei Emilia și zâmbi. I se părea foarte ciudat, cum o mamă așa de înaltă și de groasă poate să aibă o fată așa de uscată și subțire – ca o ață... Las' că amândouă sunt urâte și fără gust îmbrăcate. Și au niște pălării... Cum pot niște femei de condiție să poarte asemenea pălării?

Servitoarea, o fetică vie cu mutrișoara de veveriță, intră păturindu-și șorțul alb.

— Aţi sunat, cuconiţă?

— Ma chère, îi răspunse blând Mia Vasilian, aşteptam nişte cafele care nu mai sosesc...

— Îndată, cuconiţă... Şi servitoarea dispăru îndărăt. Doamna Mia Vasilian făcu doi paşi spre fereastra deschisă.

— Frumoasă zi, vorbi ea, totuşi mi se pare prea cald. Ne aduce şi şerbetul de portocale îndată. Fetiţa asta e foarte inteligentă şi-mi cunoaşte toate gusturile. Şi cu servitorii, dragă cucoană Emilie, trebuie să ştii cum să te porţi.

— În ziua de azi nu mai sunt servitori ca altădată, observă cucoana Emilia.

Doamna Vasilian răspunse zâmbind:

— Cu ai mei, eu sunt foarte mulţămită. La mine servitorii se tem de un singur lucru: să nu-i concediez...

Madam Neicu îşi strânse buzele subţiri, ar fi vrut să răspundă ceva. Dar se stăpâni şi tăcu.

— Cu toate acestea şi eu îi schimb destul de des, ce să fac? se tângui nevinovat doamna Vasilian. De unii trebuie să mă despart. Mai

cu samă pe cei rău crescuţi nu-i pot suporta... La mine, dragă madam Neicu şi dragă cucoană Emilie, năcazurile sunt cu totul de altă natură. Prea mult n-am a mă plânge, dar totuşi, trebuie să ştiţi că, la marginea târgului acestuia nenorocit, trăiesc nişte bătrâni ridicoli, părinţii „predecesoarei" mele. Nu trecea o zi şi cereau lui Jorj să le trimeată copila, că vor numaidecât să vadă pe Lizuca lor, că fără Lizuca lor nu pot trăi! Dacă bietul copil nu a avut parte de o creştere îngrijită, numai bătrânii sunt de vină. De-acolo a venit cu nişte mutre şi cu nişte obiceiuri de ţărancă, dragele mele, încât, drept să vă spun, mie mi-i şi groază. Vă închipuiţi dumneavoastră că nu pot pune pe ea o broderie ori o panglică! E de admis ca la vârsta ei – are şase ani! – să nu poată face o reverenţă în faţa unor persoane mai în vârstă? Eu am fost crescută altfel. Lucrurile acestea *pe* mine mă horipilează!

Slujnica cu mutrişoară de veveriţă se ivi în umbra uşii, purtând tablaua cu dulceaţă şi cafele.

— Cuconiţă, vorbi ea delicat, domnu locotenent Micuş Lazăr întreabă dacă binevoiţi a-l primi.

— Cum nu? Să poftească; astăzi e ziua mea de primire; dumnealui e totdeauna binevenit! răspunse doamna Vasilian cu o voce puţintel mai înaltă.

Şi săltând în rochia-i foşnitoare, făcu doi paşi spre uşă. Când zări uniforma verde, capul blond şi lins şi obrazul ras şi pudrat al ofiţerului, făcu un gest de poftire cu mâinile şi zâmbi dulce.

— Domnule Micuş, nu te-am văzut de-un secol, cântă ea. Şi tânărul se opri uimit la doi paşi, întorcând puţin capul şi ascultând muzica glasului ei.

— Doamnă, răspunse el ceremonios, sunt foarte fericit că nu m-aţi uitat...

Cu călcâiele lipite, înclinându-se, apucă uşor mânuţa întinsă a doamnei Vasilian şi-i sărută vârfurile degetelor. Slujnicuţa aşezase pe măsuţa dintre cucoane tablaua şi se întorsese, privind cu admiraţie. Cucoana Emilia şi madam Neicu stăteau cu linguriţele în mână şi nu ştiau dacă ar fi potrivit să absoarbă şerbetul. În sfârşit, îl înghiţiră şi, pe când adăogeau apa trebuitoare, ofiţerul se înfăţişă şi-naintea lor, elegant şi solemn.

Schimbul de complimente care urmă, mişcările rotunde, zâmbirile şi poftirile împrăştiară, în salonaşul grenat, ca un abur de no-

bilă uitare și voie-bună. Nimeni nu băgă de samă când se strecurase, printre scaune, spre tablaua cu șerbet, Lizuca, necazul doamnei Vasilian.

Era o fetiță mărunțică, însă voinică și plinuță. Rochița de doc albastru stătea strâmbă și în chip cu totul nepermis pe trupușorul ei. Botinuțele îi erau pline de colb și cu șireturile desfăcute. Colțunii căzuseră și arătau niște piciorușe pârlite de soare, cu genunchii nu tocmai curați. Capu-i era foarte scurt tuns, băiețește, și arăta în rotunzimea lui felurite bulbucături neregulate. Năsușoru-i mititel ar fi avut nevoie de batistă, lucru pe care-l dovedeau și mânecile rochiței. Gura-i era cam mare și obrajii prea roși. Nu era deloc frumușică și delicată duduia Lizuca. Numai ochii căprii, umbriți de gene negre, aveau în ei câte-o mică floare de lumină.

Fără să stea deloc în cumpănă și fără să-i pese de nobila adunare, Lizuca păși ușor însă hotărât spre măsuța cu dulceață și, înfigându-și două degete în chisea, le scoase împodobite c-o bucată nestatornică de șerbet. Tocmai când se îndeletnicea s-o prindă cu gura și cu limba fără a pierde nimic, slujnicuța o zări și dădu un țipăt.

— Ce-i, ma chère ? se întoarse cu mirare doamna Vasilian.

Dar când văzu despre ce era vorba, când înțelese ce contrast și ce sacrilegiu s-a produs în salonașul său grenat, sângele i se ridică brusc în obraji și-i fulgeră în ochi.

— Ce înseamnă asta, Eleno ? vorbi ea apăsat, c-o voce scăzută, dramatic. De câte ori te-am făcut atentă asupra acestor lucruri ? De ce-ai înlemnit ? Ia-o!... Nu-nțelegi că, dacă o mai văd o clipă, trebuie să chemați doctorul ? Ah! e ceva îngrozitor! oftă ea cu deznădejde, întorcându-se spre musafiri. E zadarnic orice; zadarnic! Nu știu ce să mai fac cu copilul acesta. Uitați-vă dumneavoastră cu ce obiceiuri mi-a venit de la bunicii ei. Eu i-am spus de multe ori lui Jorj că copilul acesta e o rușine și o nenorocire. Chiar de aceea Jorj nici n-o mai trimete la bătrâni... E o hotărâre pe care nu pot decât s-o aprob!

Cucoanele dădeau din cap c-o adâncă înțelegere a lucrului; și oftară. Domnul Micuș părea nedumerit. El ar fi dorit să râdă. Și-i părea rău că de pe fața doamnei Vasilian a pierit lumina.

Dar stăpâna casei era o ființă fină și înțelegătoare. Cum văzu că Elena s-a năpustit și a apucat pe copilă în gheare ca uliul, trăgând-o în salturi violente și neregulate spre întunericul antreului, se întoarse

spre domnul Micuș cu acel suav zâmbet pe care, oricât s-ar sili, nu-l poate avea nici o femeie din târgul nostru.

— Domnule Micuș, zise ea, după acest intermezzo, te rog să aștepți puțin până ce ți-oi aduce dulceață de smeură, pe care am făcut-o eu singură ieri.

— Cu această mânuță... răspunse ofițerul, înclinându-se iar și sărutând unghiile trandafirii.

Ca și cum această galanterie ar fi fost un semnal, cucoana Emilia și madam Neicu se priviră și se ridicară deodată. Împotrivirile, protestele, explicațiile, zâmbetele nu ținură prea mult, și, după ieșirea celor două cucoane, în salon se făcu un răstimp liniște, apoi răsună un râs cristalin, semn că orice supărare se uită destul de lesne pe lumea asta...

Duduia Lizuca plănuiește o expediție îndrăzneață

— Vină-ncoace, gângania dracului! icnea cu obidă slujnicuța, trăgând de o aripă și smucind după ea pe Lizuca. Din pricina ta să-ndur eu observații și ocări!

Fetița începu a scânci subțire, înțepenindu-se în picioare și trăgându-se într-o parte.

— Lasă-mă! Dă-mi drumul! Tu ești o servitoare... Am să te spun la tata.

— Da? Ai să mă spui? Și slujnica îi făcu vânt înainte, ajutându-se puțin și cu piciorul. *Domnu'* nu vine degrabă acasă și până s-a întoarce el, îți spânzurăm noi *chelea-n băț*!

Lizuca făcu bot și întoarse o privire de ură pe sub sprâncenele încruntate.

— Așa? strigă slujnicuța; te uiți ca hoții? Are dreptate cuconița. Dihanie și soi rău ce ești!

Prinzând iar pe copil de-o poală a rochiței, îi făcu ceea ce se cheamă un șurub, răsucindu-i în moalele capului unghia cea mare și monturile degetelor. Văzând că Lizuca se stăpânește încă, îi mai făcu unul și mai îndesat, și mai în răspăr, până ce simți sub degetele mânii celeilalte carnea tremurând și auzi lacrimile forfotind în năsușorul cel neînsemnat.

— Mai na și dobândă, vorbi ea râzând, ș-o plesni cu palma peste capul tuns. Să te duci și să te-ntorci când te-oi chema eu!

Lizuca se poticni și se izbi cu capul de perete. Apoi, smârcâind, își înghiți și-și stăpâni lacrimile și întoarse iar pieziș spre slujnică privirea de hoț.

Dar Ileana intrase în cuhne și vorbea subțire și năvalnic cu bucătăreasa. Duduia Lizuca putu să-și usuce în voie lacrimile cu acea parte a mânicilor cu care își ștergea și nasul. Apoi observă, aproape, pe prietinul ei Patrocle și-i zâmbi.

Patrocle era un boldei roșcat, cu picioarele scurte și strâmbe și cu capul mare. Între ochii omenești, sprâncenați negru, avea adânci crețuri perpendiculare și anii și experiențele vieții îi încărunțiseră perii din jurul botului.

Îndată ce văzu surâsul duduii Lizuca, se apropie și începu a-i linge mâna, plină încă de șerbet de portocale.

— M-au bătut și ieri, oftă Lizuca; m-au bătut și azi; mă bat în fiecare zi...

Patrocle o înțelese ca totdeauna. După ce-i curăți mâna se întoarse pe labele de dinapoi, se înălță, se sprijini ușor de pieptul fetiței și o mângâie, ștergându-i de pe obraz urma lacrimilor sărate.

— Patrocle, îi zise Lizuca; tata nu mai vine de la București și pe bunici nu i-am văzut de multă vreme. Nici nu ne lasă să ne mai ducem pe-acolo. De când a murit mama, noi petrecem tare rău.

Patrocle scheună ușor ș-o privi cu ochii lui frumoși, cercuiți cu aur.

— Într-adevăr, răspunse el, petrecem foarte rău.

— Pst! i-auzi! vorbi iar Lizuca înălțând un deget. Mămica râde. Mămica râde totdeauna. Mama noastră nu râdea așa...

Fetița rămase cu urechea ațintită, apoi căzu pe gânduri. Și șopti ușor – cătră o umbră vagă, care-i apăruse deodată:

— Tată, eu am auzit pe mămica râzând în salon cu domnu Micuș...

Cucoana Emilia și madam Neicu tocmai ieșeau de la vizită și se îndreptau spre portița de la stradă. În trecere, bătrâna își puse mâna în creștetul copilului:

— Ce ai, fetițo? întrebă ea; ai plâns?

Lizuca respinse mâna care o mângâia și privi pieziș și fără prietenie spre cele două cucoane. Nu răspunse și se trase la o parte, urmată de tovarășul ei.

— Copil rău! declară cucoana Emilia – pe când madam Neicu asculta atentă râsul cristalin din salonaș. Deplin înțelese și făcându-și semne cu ochii, amândouă trecură domol în strada singuratică, sub copleșitoarea căldură a verii.

În urma lor, în fața casei cu persienele lăsate, Lizuca rămase gânditoare, cu ochii ațintiți și cu sprâncenele ușor încruntate. În preajmă-i se desfășurau câteva răzoare uscate, cu flori sărace și ofilite. Globuri de sticlă colorată, înălțate în bețe, răsfrângeau imaginile diforme ale copilului și cățelului.

Duduia Lizuca nu stătu mult în cumpănă.

— Patrocle, vorbi ea înălțând lângă nas arătătorul mâinii stângi, eu nu mai stau aici. Mă duc la bunicii mei.

Câinele o privea țintă.

Fetița se strecură spre cerdacul de dindos, pe unde o scosese slujnicuța, și trase dintr-un cotlon al ei o hăinuță și o beretă de lână roșie. Se plecă și-și ridică colțunii căzuți. Apoi iar rămase gânditoare.

Stând cuminte pe coadă, Patrocle îi urmărea toate mișcările. Îndemnat de prevederea stăpânei lui, se prelinse, nesimțit și cu urechile clăpăuge, spre bucătărie, și se întoarse în scurt timp, purtând delicat în gură, numai de o margine, o felie mare de pâne albă. Un glas răgușit răsună în urma lui:

— Ţibă! turba naibii! bată-te Dumnezeu să te bată și n-ai mai ajunge! O bucată de lemn sună cu zgomot în cerdac și săltă de câteva ori în capete, pe urmele cățelului. Patrocle întoarse capul, înțelese că urmărirea încetează și veni cu pâinea la tovarășa lui.

— Patrocle, de ce duci pâinea în gură ? întrebă râzând Lizuca.

— Pentru că n-am buzunar! îi răspunse cu ochii cățelușul, foarte vesel.

— Atunci s-o strângem la mine, s-avem la vreme de nevoie, hotărî duduia Lizuca; și primind de la Patrocle pâinea, o așeză cu grijă într-un buzunar al hăinuței roșie. Ne mai trebuie ceva, urmă fetița, și pe urmă fugim. Ne ducem în lume, la bunicii noștri!...

Lizuca cunoștea toate cotloanele casei. Găsi îndată cenușa de care avea mare nevoie, umplu cu ochi celălalt buzunar al hăinuței sale și se întoarse spre portița de la stradă.

— Tărâțele, ori făina, nu sunt bune, explică ea. Este o poveste cu copiii rătăciți pe care mi-o spunea bunicuța – și-acolo se vede că iepurii și vulpile lingeau dâra de făină și de tărâță și copiii n-au mai putut cunoaște drumul înapoi. Ca să se cunoască semnele, trebuie să presuri cenușă. Hai să mergem, Patrocle!

— Hai! răspunse cățelul. Și ieșiră amândoi pe portiță, pornind pe-un drum lung și plin de peripeții.

Sfat cu Sora-Soarelui

Vremea era pe la toacă, dar căldura, încă în toi, juca rotind ca răsfrângerile unei ape tainice pe deasupra caselor adormite. Uliţa ridica, pustie şi singuratică, spre strălucirea asfinţitului. Clopote începură a bate dulce şi trist, de la bisericile târgului. Fetiţa se opri o vreme în loc, ascultând.

— Aşa sunau clopotele şi atunci... şopti ea cu ochii duşi.

Cei doi tovarăşi trecură domol pe cărarea din marginea uliţii până sus în deal, la plopii lui Mihalcea. Acolo Lizuca se opri şi băgă de samă că s-a isprăvit cenuşa.

— Patrocle, ce facem noi acum? întrebă ea pe căţel.

Patrocle îşi scutură urechile mari şi o privi ţintă:

— Nu ştiu, stăpână!

Prin plopii tremurători străbătu un freamăt prelung. Duduia Lizuca zise:

— De aicea trebuie să apucăm pe drumuşorul de la stânga. Chiar şi frunzele plopilor se-ntorc într-acolo. Pe urmă, avem să trecem printre livezi şi prin dumbrava Buciumenilor, şi îndată dăm de căsuţa bunicilor. Dacă am isprăvit cenuşa, mergem până acolo şi înapoi nu ne mai întoarcem. Acolo nu ne bate nimeni şi bunicuţa are să plângă şi are să se bucure că am venit. Pe tine te dor picioarele Patrocle?

— Nu.

— Nici pe mine. Hai să mergem. Uite, Patrocle, pe aicea drumul e mititel şi îngust da-i mai frumos decât în târg. Şi la dreapta şi la stânga s-au adunat păpuşoi. Se mişcă şi sună ca nişte săbii. Dar eu

nu mă tem. Ei ne îndeamnă înainte și ne pot apăra de multe jivine rele. Vezi tu? păpușoii au și împărătească, Patrocle. O floare mare și mândră: bunica zicea că o cheamă Sora-Soarelui. Să ne oprim aici, lângă ea. Ce mai faci mata, Sora-Soarelui?

Floarea cu coroană aurie se clătină lin spre copilă, la adierea vântului.

— Îmi pare bine că te găsesc înaltă și frumoasă, urmă Lizuca. Noi ne ducem la bunicuța și la bunicul.

— Foarte bine, aprobă floarea-soarelui.

— Căci acasă nu mai putem sta. Tata a bătut din picior la bunici și nu mă mai lasă la dânșii. Și când era tata acasă, mămica se sfădea cu dânsul: țipa subțire, cerea să vândă livezile și pădurea. Tata nu voia și zicea că sunt ale mele, rămase de la mama. Iar mămica tropăia mărunțel și se uita holbat și a căzut pe scaun leșinată; și tata a sărit și a stropit-o cu apă. Pe urmă tata s-a dus; iar mămica mă tot bătea, dar eu nu plângeam. Mă strecuram la Patrocle, în cușca lui, și stam acolo ascunsă și mă gândeam la mama, care s-a dus și nu s-a mai întors. Mama mea a murit, Sora-Soarelui!

Floarea lăsă să cadă deasupra copilei două petale ca niște fluturi de lumină și clătină întristată din cap.

— Așa-i că pe aici e drumu' la bunicii mei? Atunci hai să mergem, Patrocle, că altfel întârziem.

La doi pași de duduia Lizuca, cățelul scurma repede cu o labă un mușuroi de furnici, apoi își vârî botul în el, mirosind. Îndată începu să scuture din cap și să pufnească, țopăind la dreapta și la stânga.

Lizuca începu a râde.

— Vezi, Patrocle, dacă nu le dai pace, ele te mușcă. Stai cuminte, să ți le iau de pe bot și să le dau drumu în iarbă. Nu știi mata că aici este și împărăteasa furnicilor? Și dacă o scăpăm de primejdii, ea ne dă un fir de pai; și când avem nevoie de dânsa îndată vine să ne ajute, cu toate furnicile ei. Așa. Uite paiul. Hai să mergem. Rămâi sănătoasă, Sora-Soarelui.

Unde s-a arătat Sfânta Miercuri

Coborâră printre livezi, unde adiau miresme calde de cimbrișor și ceară. Garduri foarte înalte de nuiele, cu streșină de spini, se ridicau la dreapta și la stânga. Și sălcii bătrâne, cu forme ciudate, își mișcau domol pletele argintii. Lizuca știa că sălciile acestea sunt oameni și dihănii, înțeleniți din vremuri vechi de o vrajă. Le privea cu sfială și le asculta cum oftează și cum șoptesc.

Drumul celor doi tovarăși mai întârzie o vreme lângă o adunare liniștită de gângănii mărunte și roșii, punctate cu negru.

— Patrocle, acestea-s vacile Domnului, zise fetița.

— Știu, dar haide să mergem, că acuși asfințește soarele, răspunse cățelul.

— Mergem, Patrocle, nu te supăra. Uite, pe coasta de dincolo, se vede dumbrava. Acuși ajungem.

Era în juru-le tăcere și singurătate; ș-o lumină dulce se cernea printre crengile sălciilor. Nu se auzea nici lătrat de câne, nici chemare de pasăre. Parcă intraseră în ținutul unui basm... Deasupra, departe, se pleca cerul albastru spre dumbravă, curgând ca o apă; ș-o împărătească pajură plutea pe talazul acela, cu aripile neclintite.

Dar deodată, la o cotitură, răsări ca din pământ o babă mărunțică și mohorâtă, cu ochii mititei și cu nasul coroiat. Venea încet spre cei doi tovarăși, sprijinindu-se într-un toiegel alb. Patrocle ciuli o clipă urechile, mârâi ușor, apoi rămase cuminte lângă Lizuca.

La doi pași de copil, bătrânica se opri și deschise o gură fără dinți, cu buzele uscate și supte. Întrebă clătinând din cap:

— Așa-i că te duci la bunicuța?

Lizuca o privi uimită. De unde știa bătrâna că ea și cu Patrocle se duc la bunicuța? Apoi înțelese și zâmbi:

— Așa-i că mata ești Sfânta Miercuri? vorbi ea fericită. Până acuma nu te-am văzut niciodată, dar acuma te cunosc. Unde ți-i cățelușa cea cu dinții de fier și cu măselele de oțel?

Sfânta Miercuri răspunse, zâmbind:

— Am lăsat-o acasă, să-mi păzească gospodăria.

— Da? îi răspunse Lizuca. Noi nu ne temem de dânsa, că suntem oameni

buni. Sărut mâna, Sfântă Miercuri, acuși asfințește soarele și Patrocle se teme să nu întârziem.

— Du-te, puiu babei, îi răspunse bătrâna punându-i mâna în creștet. Mata ești o copiliță orfană și năcăjită.

Cei doi tovarăși trecură înainte. Sfânta Miercuri rămase o clipă uitându-se după ei. Parcă stătea în cumpănă, nehotărâtă. Apoi apucă la deal și, cu destulă greutate, trecu pârleazul unei grădini. Lizuca și Patrocle grăbiră pasul. Livezile rămaseră în urmă și ei ajunseră în fundul văii, la o punte de lemn și la un pârâu care clipea și gâlgâia prin ierburi și printre maluri înalte de humă.

Broaștele, care stăteau de pază la punte, săriră în apă, una după alta. Lizuca se opri, cu inima bătând; apoi, văzând că Patrocle rămâne nepăsător, înțelese că nu-i nici o primejdie.

— Eu, cu Patrocle, nu mă tem de nimica, murmură Lizuca și trecu puntea.

Văzu o clipă în apă o fetiță fantastică și un cățel ciudat. Și fără să se mire prea mult, intră în iarba dumbrăvii.

Mesteceni, plopi și ulmi se ridicau la deal pe costișă, cu ramurile încurcate și neclintite în vâlvoarea asfințitului.

De acolo de sus, curgea parcă pe sub arcurile ramurilor un păienjeniș de ape trandafirii. Și în tăcerea poienițelor, pe un gheb de pădureț bătrân, o ciocănitoare vesti sosirea drumeților.

Ca și cum erau așteptați, păsărele mărunte apărură legănându-se pe vârfuri mlădioase de sânger. Priveau pe Lizuca cu ochișori ca vârfuri de ace și-o întrebară toate deodată ce caută în împărăția lor.

Însă Patrocle era acolo. Ridicându-se pe picioarele de dinapoi, hămăi la ele de două ori și le amenință cu laba.

Râzând mărunțel, păsărelele se făcură nevăzute. Dar în furca unui mesteacăn apăru alt stăpân al locului: un mierloi mirat, care se uita la fetiță când cu ochiul drept, când cu cel stâng. Era negru și cu ciocul galben. Și cu mare îndrăzneală strigă înspre Lizuca, cu glăsușoru-i de fluier:

— Chiorchioseto hăi!

„E cam obrăznicuț dumnealui...“ gândi Lizuca. Și-l întrebă cu blândețe:

— Ce ți-am făcut eu matale, de spui că-s urâtă și încrucișată? Eu sunt o fetiță năcăjită și mă duc la bunicii mei.

Mierloiul sări pe o crenguță mai apropiată, privi blând pe fetiță și ciripi moale în gușă:

— Lizucă... Lizucă...

Fetița începu a râde. Patrocle se năpusti asupra mesteacănului și mierloiul săgetă prin păienjenișul de aur spre tainițele dumbrăvii.

Duduia Lizuca găsește gazdă bună în dumbravă

Îndată ce soarele scăpătă după culme, luna, alungată de pe tărâmul celălalt, ieși în răsărit la marginea dumbrăvii.

Niciodată Lizuca nu văzuse luna așa de aproape și așa de mare. O neliniște i se furișă în suflet. Spre asfințit, în fundul pădurii, clipeau încă fire de jar sub spuză; într-acolo se strecurau nesimțit cele din urmă păsărele, dându-i bună-sara. Și cu toate că spre răsărit se înroșea luna și creștea lumina peste pâcla ogoarelor, în pădure o umbră tainică și deasă se întindea, izvorând din văi și cotloane necunoscute.

Lizuca se simți puțintel înfricoșată.

— Ce ne facem noi, Patrocle? întrebă ea pe cățel. Drumul nu se mai cunoaște.

Prin ușoara întunecime viorie, cățelul îi atinse mânile cu botul și o privi amical. Cu Patrocle lângă dânsa, n-avea de ce se teme. Asta o vedea foarte bine duduia Lizuca.

— Patrocle, îi zise ea, eu știu că tu ești cățel vrednic și viteaz; dar ce ne facem noi dacă ne-om rătăci în pădure? Acu ar fi bine să cioplim o toacă de lemn de tei și s-o anină m într-un vârf de copac. Când bate vântul, toaca sună și bunicii ne caută și ne găsesc. Dar nu putem face toacă, pentru că n-am luat cuțit de-acasă.

— Se-nțelege, răspunse Patrocle, fără cuțit nu facem nici o ispravă.

— Atuncea ce-i de făcut? Iaca, în cer, Dumnezeu a aprins lumânările, dar cărarea tot nu se zărește. Așa nu putem sta. Eu zic să căutăm un culcuș.

— Ăsta-i lucru prea ușor, răspunse Patrocle.

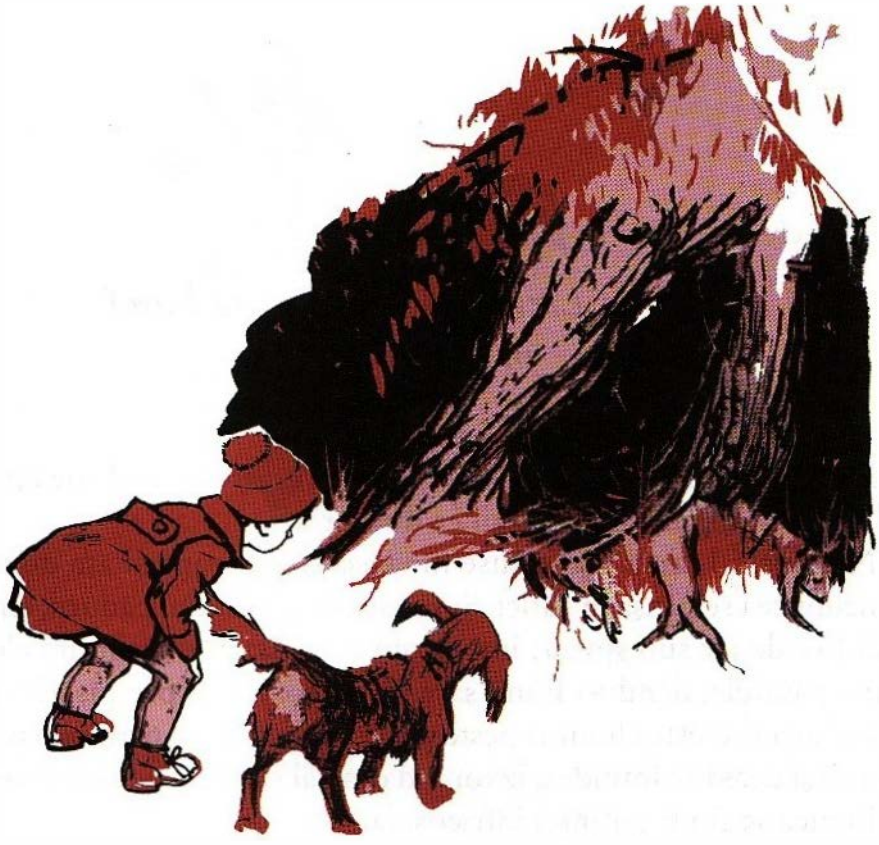

— Bine; atuncea hai să mergem. Dar cui putem noi cere găzduire într-o noapte ca asta și în așa singurătăți?

Cățelul porni înainte, adulmecând prin iarbă. Copilița băgă de samă că de-o parte și de alta a cărării florile își plecaseră capetele și dormeau. Într-un colț de umbră îi apăru o luminiță.

— Acolo trebuie să fie o căsuță pentru noi, murmură duduia Lizuca.

Apropiindu-se de lumina licuriciului, cunoscu că se află lângă o scorbură de răchită bătrână. Pletele lungi ale ramurilor cădeau către ea și se clătinau alene.

— Asta-i o casă foarte bună, mormăi Patrocle.

Atunci Lizuca își ceru voie de la răchită:

— Mătușă răchită, șopti ea cu sfială, ne dai voie să intrăm în casă la mata?

Răchita o mângâie lin și îi dădu drumul în scorbură.

— Aicea-i foarte bine, Patrocle, grăi fetița cuibărindu-se. Văd că este saltea și pernuță de mușchi. Mă învălesc cu paltonașul și-mi pun bereta în cap și pot dormi împărătește. Uite, este loc și pentru tine.

Cățelul intră și el în scorbură, pe fereastră, și se ghemui lângă copilă.

Lizuca începu iar a vorbi încet:

— Patrocle, eu cred că nu trebuie să ne temem de mama pădurii. Aici îs locuri curate... Sfânta Miercuri stă aproape. Știi de ce mă tem eu?

— De ce te temi?

— De bursuc. Am auzit că bursucu-i foarte rău.

— N-are decât să vie, mormăi cu dispreț Patrocle; am eu ac de cojocul lui!

Chiar în clipa aceea, Lizuca dădu un țipăt. O umbră răsărise într-o dâră de raze, țupăind către scorbură. Din când în când se oprea, se înălța și mișca două coarne lungi și drepte.

Lizuca abia putu să îngâne cu spaimă:

— Iaca bursucu, Patrocle!

C-un lătrat scurt, Patrocle se și repezise. Cornițele fantasmei căzură. Lizuca o mai văzu numai o clipă prăbușindu-se năprasnic spre tufărișuri.

— Știu eu că Patrocle nu se teme de nimica! zâmbi ea.

Se auzi glasul cățelului țăhnind răsunător în pădure.

— Patrocle! strigă fetița; nu mă lăsa singură. Și scoțând capul din scorbură, duduia Lizuca așteptă, în tăcerea cuprinsului, întoarcerea tovarășului ei. Îl auzi într-un târziu venind: tip-tip. Intră gâfâind și se cuibări lângă ea. Apoi mormăi nemulțămit:

— N-a fost decât un iepure!

— Grozav se temea de mata, îi zise Lizuca cu admirație, mângâindu-l.

În dumbravă se făcuse deplină tăcere și un întuneric tainic, prin care totuși ochii vedeau cu ușurință. În tăcerea aceasta, un greieruș începu să țârâie melancolic, aproape. Lizuca îl asculta atentă.

— Cântă frumușel, șopti ea.

— Da, dar nu prea mă lasă să dorm, mormăi Patrocle.

— Nu știu de ce, dar mie nu mi-i somn deloc. Așa-i de frumos și de bine... Eu n-am cunoscut niciodată dumbrava asta. Acum văd că-i o pădure ca-n poveștile pe care mi le spunea mama... Nu mai sună greierul. A tăcut.

— A făcut foarte bine, îngână somnoros Patrocle.

Tăcu greierușul. După el o privighetoare își umflă de câteva ori glasul, pe un vârf de smicea într-o rază de lună.

— Asta ce-i? întrebă cu mirare fetița. Patrocle nu-i răspunse.

Dumbrava rămase iar tăcută în fumul ei de lumină, ca într-un vis. Și duduia Lizuca înțelegea că în farmecul acela are să se-ntâmple ceva deosebit. Și aștepta cu inima bătând și cu ochii ațintiți.

Și deodată clipiră candele verzi de licurici în două șiraguri și văzu pajiștea de flori deschisă către un părete de stâncă, între doi mesteceni bătrâni. În lumina verzie, fără zgomot, o ușă de cremene se mișcă și se dădu la o parte, și din întuneric de peșteră apăru minunată arătare. Erau niște omușori mititei, numai de două palme de la pământ. Le luceau fețele și ochii de zâmbet.

Fetița voi să-i numere.

— Nu se cade să ne numeri! se auzi o voce subțirică. Să știi că suntem șapte!

Și duduia Lizuca nu-i număra; și știa că sunt șapte prichindei. Și veneau încet către ea prin dumbrava fermecată, printre candelele licuricilor; și parcă ei singuri străluceau de lumină.

În frunte păşeau un bătrânel şi-o bătrânică, cu plete albe şi cu obrazurile rumene, îmbrăcaţi în straie de muşchi. După ei, patru prichindei cu bărbi cărunte purtau un pătuţ de mlajă împodobit cu cicori şi sulcină. Şi pe pătuţul acela, pe un tronişor de piatră, sta o domniţă mai pitică decât toţi şi bălaie ca grâul. Avea pe cap cunună de maci sălbatici şi era îmbrăcată într-o haină lungă de culoarea pietrei de rubin.

Inima duduii Lizuca bătea tot mai tare.

— Vă cunosc, şopti ea cu nespusă fericire; v-am văzut la bunici acasă, într-o carte veche, pe care o citea mama când era ca mine.

Aici s-arată cine sunt prichindeii

Bătrânii se opriră și bărboșii lăsară încet pe pământ pătuțul de mlajă. Domnița sări sprintenă de la locul ei și ieși înainte. Apoi, fără nici un zgomot, cu toții se așezară pe iarbă în fața scorburii. Domnița sta între bătrânei; și cei patru cu bărbi cărunte, îndărăt. Își ridicară o dată cu toții capetele și priviră țintă la fetiță, cu ochii lucind ca niște nestemate.

Întâi începu a vorbi Domnița, cu un glăsușor de păsărică.

— Duduie Lizucă, așa-i că-ți plac sfaturile și poveștile?

— A, da, răspunse copila, învăluită de o căldură plăcută. Spunea mama că fără povești viața omului ar fi tristă și sarbădă.

— Noi știam că ai să vii la noi, vorbi iar Domnița. Am pus de pândă, la marginea pădurii, pe țâncul pământului, și, când te-a primit răchita în căsuța ei, el s-a coborât în peșterile noastre și ne-a dat de știre. Noi ieșim de multe ori noaptea și petrecem cu vietățile care fug de om. Mie-mi pare foarte bine că ai venit în noaptea asta. Am trimes un iepure să deie de veste în toate părțile că ieșim în lumina lunii. Noaptea, dumbrava asta este o împărăție fermecată pe care oamenii de rând n-o pot niciodată cunoaște.

Luând în degetele-i fine o vărguță albă, subțire ca o ingliță, Domnița prichindeilor făcu un semn de amenințare spre pârâu. Și deodată Lizuca văzu în locul punții de lemn arcuindu-se peste malurile negre un podișor de argint cu parmaclâc în filigrană. Și șopotul apei începu a s-auzi ca un cântec moale sub răchită.

Domnița făcu alt semn și lumina lunii începu a curge în poieni ca o ploiță. Iar pe cărări, printre ierburi și flori, începură a sosi jivinele

dumbrăvii. Erau iepuri mari care-şi mişcau urechile şi mustăţile, şi guzgani roşi cu priviri viclene, şi popândoci care făceau semne cu lăbuţele. Şi peste podul de argint trecu greoi bursucul. Şi ridicând cuminte cărăruia până în faţa adunării, se ridică în două labe, se ploconi, apoi începu să joace ca un ursuleţ. Duduia Lizuca se minuna cum o fiinţă aşa de închisă şi de ursuză ca bursucul poate să joace şi să fie veselă. Pe deasupra tufişurilor prinseră a fâlfâi, cu aripi de puf, paseri necunoscute. Şi prin lumină treceau gângănii negre, caradaşte mari şi fluturi de noapte. Şi privighetoarea porni iar să cânte nevăzută.

— Aşa venim noi aici şi petrecem, zise iară Domniţa. Oamenii dorm şi nu ştiu nimica.

Ceilalţi prichindei începură a râde.

— Noi, vorbi bătrânelul, de mult am despărţit viaţa noastră de a muritorilor. Demult, foarte demult, trăiam şi noi la lumina zilei; şi când au început a se înmulţi oamenii şi au pătruns în locurile noastre, a fost un bătrân al nostru carele a vrut să trăiască în pace cu ei. Îl chema Statu-Palmă şi era morar. Avea o moară mititică la apa Moldovei şi măcina foarte bine şi frumos grâul oamenilor. Dar muritorii, fiind proşti şi răi, n-au lăsat să trăiască lângă ei asemenea meşter fără păreche. Când stăteau la foc lângă moară şi beau o băutură galbănă din sticle lucii, năcăjeau pe bătrânul nostru Statu-Palmă, îl trăgeau de barbă şi-l râdeau că are un trup aşa de mărunţel.

Într-o zi, morărașul s-a supărat foarte. A sfărâmat pietrele cu ciocanul și a ridicat pentru totdeauna stavilele de la opust. Și lăsând moara moartă și pustie, a încălecat pe iepurele lui cel bătrân și a fugit departe de oameni, în locuri singuratice. De aceea bătrânului aceluia de-atunci nu i-au mai fost dragi oamenii. Din singurătatea lui, ieșea adesea la drumul mare, la vaduri de ape, ori la hanuri vechi și, la înserat, apropiindu-se de focurile pământenilor și de sfaturile lor, făcea felurite pozne vrednice de mirare. Au oamenii despre isprăvile lui multe povești ciudate. Atunci, după ce s-a lăsat de morărit, bătrânul ne-a îndemnat pe o samă dintre noi să venim aici în dumbrava de la Buciumeni.

Bătrânelul tăcu o clipă. Duduia Lizuca băgă de samă că toate jivinele, gângăniile și paserile stăteau ca de marmură în lumină, ascultând.

— Și unde-i el acuma? întrebă ea cu sfială.

— Cine? Statu-Palmă? El de mult s-a tras pe tărâmul celălalt și nu-i mai place să vie în lume. Acu-i bătrân și slab. Și s-adună din când în când acolo și stă de vorbă cu Strâmbă-Lemne, Sfarmă-Piatră și alți uriași din străvechi timpuri. Prea mult nu petrece cu ei, căci uriașii sunt cam greoi la minte, destul de urâți, nepoliticoși și lacomi. Totuși e nevoit să-și petreacă cu dânșii ceasurile de singurătate. De altminteri mult nu mai au de trăit. Uriașii, după ce au ajutat cândva pe Făt-Frumos să omoare pe balauri și pe zmei, nu mai au ce face alta decât să treacă în întunericul cel veșnic. Statu-Palmă își așteaptă și el din veac în veac sfârșitul. Câteodată e trist, gândindu-se la moarte. Deși viața noastră-i lungă și ne numărăm anii cu miile și am putea fi fără sfârșit, văd că ne vine și nouă vremea. Așa, într-o zi, are să moară bătrânul. Și cum oamenii iubesc tot mai puțin poveștile și-și uită lesne prietenii, nu va trece mult și avem să închidem și noi ochii. Și peșterile au să rămâie de-a pururi închise.

Duduia Lizuca simți lacrimi în ochi.

— Asta nu se poate! șopti ea. Dacă vă duceți dumneavoastră, ce fac eu?

Bătrânica începu deodată a lăcrima și a suspina.

„Întocmai ca bunicuța", se gândi Lizuca.

Ceilalți prichindei zâmbiră. Bătrânelul se aplecă și puse mâna pe fruntea copilei.

— Fii liniștită, Lizucă, pentru că noi nu te lăsăm. Numai astă-primavară a fost în primejdie dumbrava. Mulțămesc lui Dumnezeu c-am scăpat.

— Ce-a fost astă-primăvară? întrebă copila.

— Nu-ți aduci aminte? Tatăl tău a venit la bunic și a cerut să vândă dumbrava, căci are nevoie de bani.

— Da, da, da! își aduse aminte Lizuca. Multă vreme l-a năcăjit și l-a îndemnat mămica să vândă dumbrava. Da nici eu, nici Patrocle nu voim. Și nu vrea nici bunicul.

— Apoi da; bătrânul n-a vrut cu nici un preț și se supărase grozav și striga că asta nu se poate. Că asta-i pădurea fetiței.

— Și a noastră! adăogă subțirel Domnița.

— Iar dacă răzășul ar fi fost slab, urmă prichindelul, și ar fi lăsat să omoare pădurea, atunci izvoarele ar fi secat, iarba s-ar fi ofilit, s-ar

fi dărâmat stâncile și noi ne-am fi nevoit să pribegim în cine știe ce pustietăți!

— Așa-i că aici e mai bine decât în alte părți?

— Da. Noi ne-am deprins cu dumbrava aceasta de când ne-a adus aici Statu-Palmă. Avem tainice peșteri sub deal și trăim în ele viață liniștită. Vara, ieșim adesea, ca acuma, și petrecem. Și când începe a cădea frunza și a se pustii pădurea, ne închidem în tainițe și așteptăm să treacă iarna. Din când în când ajunge până la noi glasul vijeliilor, depărtat și stins ca o plângere. Noi dormităm pe paturi de cetină și mușchi, ori stăm treji în capul oaselor și șoptim povești; și ne aducem aminte de întâmplările verii trecute. Din bagdadia peșterii coboară lumina sidefie a stalactitelor, și-n funduri se văd licărind izvoarele fără moarte. O dată pe zi, în tălgerașe de scoici, ospătăm alune și merișoare de măcieș. Și bem apă curată din degetare de ghindă. Noi nu suntem lacomi și ne mulțumim cu foarte puțin. Și așa așteptăm cu bucurie vremea când pocnește gheața pârâului și sună șuvoaiele ca o muzică a primăverii. Atunci, în cea dintâi noapte cu lună plină, deschidem peștera și ieșim să vedem în poieni viorelele, toporașii și ciuboțica-cucului.

Povestea cu Zâna închipuirii

Bătrânelul se opri și duduia Lizuca privi în juru-i. Văzu cum toate jivinele și paserile s-au întors cu ochii lucind către Domniță și înțelese că toate așteptau și de la dânsa o poveste. Și se bucură nespus. Observă apoi că bursucul se așezase cu botul pe labe, cuminte și blând, sclipind din când în când din ochii lui de jaratic. Patrocle scosese și el capul din scorbură și se uita la toate, însă, fiind cățel năzdrăvan, nu se mira de nimic.

— Știu și eu o poveste, cântă Domnița cea mititică și bălaie, da-i veche tare, de pe când dumbrava Buciumenilor ținea una cu alte multe dumbrăvi, până la munții cei mari. Pe-atuncea satele erau puține și cetățile unde și unde câte una. Și prin codri umblau zimbri și pe ape paseri mari, care acuma s-au dus la mările de gheață. Și-n sate sălășluiau oameni buni care credeau în împărăția noastră a minunilor. Iar în cetăți trăiau, ca și acuma, învățați mari, care nu credeau.

Și așa, în această dumbravă frumoasă și veche, s-a zvonit cum că s-ar fi aflând o zână cum n-a mai fost, subțire și albă, cu ochii albaștri, cu părul de aur până în pământ; și frumusețea ei astfel era încât veneau și urșii cei bătrâni din munte, și mistreții, ca să-ngenuncheze înaintea ei. Și când ieșea în întunericul poienilor, se făcea în juru-i soare și izvoarele susurau mai dulce.

Și la șezători în sate, băieții și fetele vorbeau despre dânsa ca despre minunea minunilor. Aflaseră ei veste de la codri, de la vânt și de la ape; că de văzut încă n-o văzuseră.

S-a dus faima acelei zâne cu părul de aur peste nouă mări și nouă țări. S-a auzit și prin cetăți despre dânsa. Și s-au găsit feciori de crai care au luat armele și au încălecat și au venit cu oșteni, să cuprindă pădurile și să găsească pe zână. La venirea lor s-au împrăștiat căprioarele, s-au ridicat la cer paserile; dar zadarnic au căutat și au răscolit sihlele, căci n-au găsit nici pe zână, nici palatul.

Dar vorbele și poveștile tot umblau prin lume. Și s-a găsit un Făt-Frumos dintr-o cetate de departe, care, auzind despre zână și despre frumusețea ei, s-a ridicat și el și a venit cu toți ai lui.

Iar el credea în zâna aceea. Și cum a intrat singur în poieni, la vreme de sară, și a prins a cânta dulce dintr-un fluieraș de os, zâna i s-a înfățișat îndată lângă izvoare, i-a zâmbit și i-a vorbit astfel:

— Făt-Frumos, tu ai crezut în mine și m-ai avut în sufletul tău, de aceea, când m-ai chemat, eu am venit. Și de acum dragostea mea are

să-ți încălzească viața, și năcazurile tale vor avea răscumpărare, și îți voi aduce florile mângâierii în ceasul morții.

Făt-Frumos o asculta fermecat. Glasul ei era pătrunzător și suna ca o strună de aur.

Când a făcut un pas spre dânsa, ea a ridicat degetul și l-a oprit:

— Să vii și mâine-sară, i-a zis ea zâmbindu-i.

Și el a venit și în alte dăți, când amurgul umple poienile de taină. Și era fericit cum n-a fost nimeni altul pe pământ.

Iar curtenii lui și vracii, călcându-i pe urme și voind să cunoască și ei pe zâna cu părul de aur, nu vedeau la izvor decât pe Făt-Frumos singur. Și ei nu credeau în împărăția minunilor și au început a vorbi că nu este nici o zână în dumbravă. Și i-a auzit Fit-Frumos și s-a mirat de cuvintele lor.

— Făt-Frumos, i-a vorbit atunci, cu îndrăzneală, un vraci cărturar. Voim să cunoastem și noi adevărul. Cere-i zânei inelul, și adă-ni-l dovadă despre ființa ei.

Și sara, la izvor, Făt-Frumos i-a cerut zânei inelul.

— Acesta-i lucru pământesc, i-a răspuns ea zâmbind, eu nu port podoabe deșarte, dragostea mea prețuiește mai mult decât nimicurile muritorilor.

Aducând Făt-Frumos acest răspuns, vracii i-au dat un foarfece și l-au sfătuit să taie în ascuns o șuviță din părul de aur.

Și-n altă sară găsind vreme potrivită, Făt-Frumos a tăiat o șuviță de aur și a ascuns-o în sân. Apoi, după ce s-a întors și s-au strâns învățații, când a vrut ca să scoată dovada, n-a mai aflat nimic lângă inimă.

Adunându-se mare sobor de învățați și vraci împrejurul lui Făt-Frumos, au deschis cărți, au întins pergamente, au ținut cuvântări lungi și au dovedit deplin că-n dumbrava noastră nu este nici o zână și totul nu-i decât o bolnavă închipuire.

Atunci Făt-Frumos, crezându-i, a încălecat și s-a întors cu mare alai la împărăția lui. Dar era înnegurat și cu inima mâhnită, și multă vreme după aceea stătea și se gândea ca la ceva pe veci pierdut; dar icoana cea minunată de altădată nu-i mai lumina negura ceasurilor.

Și a murit cu sufletul uscat și bătrân ca al tuturor oamenilor. Și în clipa morții nu i-a adus nimeni floarea mângâierii.

Ci oamenii cei săraci și proști, care au rămas în ținuturile noastre, au urmat să creadă în zâna cu părul de aur. Din când în când o vedeau în amurg, lângă izvoare.

La hotarul Împărăției minunilor

Bătrânica începu iar a plânge și suspină ușurel:

— Domnița noastră a spus o poveste foarte frumoasă, pe care eu de mult o uitasem.

Duduia Lizuca își întoarse privirile spre bărboșii cei cărunți și-i văzu stând neclintiți ca niște stane.

Întrebă pe bătrânel, arătându-i cu degetul:

— Da' ei nu spun nici o poveste?

Ochii bărboșilor sclipiră toți odată spre ea, ca niște frunze de plop. Buzele lor rumene zâmbiră în bărbi.

— Nu, răspunse bătrânelul, ei nu prea au vreme să se gândească la povești, căci sunt meșteri fauri. Ei ies rar în poieni. De obicei, ziua și noaptea, bat cu ciocanele pe nicovale, în cotloanele lor, unde arde foc nestins. Acolo bat aur și argint și făuresc scule. Și scot, din tainițele, numai de ei știute, pietrele nestemate. Și adună comorile pe care le-au îngropat în pământ oameni de demult. Și o dată pe an, în noaptea lui Sfântu Ion de vară, scot din peșteri pulberile de aur și le împrăștie pe vânt. Și atuncea se deschid sânzienele, primesc pulberile și înfloresc așa de frumos. Tot în noaptea aceea se văd arzând comori și ei le caută scurmând pământul cu căzmălușele. Dar lucrează așa de tainic și de iute, încât oamenii nu-i văd niciodată.

Bătrânica își șterse din nou lacrimile.

— De ce plângi iar mata, bunicuță? o întrebă Domnița.

— Mi-am adus aminte și vreau să spun și eu o poveste, răspunse cu glăsușor moale băbuța. Este aici în vale, nu departe de dumbravă,

o căsuță de răzăș. Și trăiesc în căsuța aceea oamenii de multă vreme. Sunt întâi tineri, pe urmă îmbătrânesc și se duc pe o neîntoarsă cale. Și se ridică cei tineri și-mbătrânesc și ei. Și mie mi-s dragi și mă duc de multe ori la dânșii, sara, de mă uit pe fereastră în casă. Dar într-un rând, am văzut sub icoane și sub candelă o femeie tânără și albă, cu ochii mari, și lângă ea sta o copiliță, și femeia o mângâia și vorbea așa:

— Draga măicuții, tatăl tău mă uită și mă lasă, și eu mult n-am să mai trăiesc. Când eu n-oi mai fi, tu să nu plângi și să nu-ți uiți jocurile. Când vei vrea să mă vezi, să fii singură. Atunci să te gândești la mine și eu voi veni. N-am să fiu decât o umbră, totuși te voi mângâia și te voi îmbrățișa.

Inima Lizucăi izbucni pripit în piept.

„Așa a vorbit mama cu mine într-o sară!" gândi ea închizând ochii. Bătrânica asta era atunci la fereastră și se uita la noi.

În inimă parcă-i picurau lacrimi.

Prichindeii o crezură adormită.

— Copila adoarme, zise bătrânelul: ce facem noi acuma ? Aici n-o putem lăsa, căci în zori vine vânt rece pe văgăuna pârâului, îi înțeapă obrajii și îi ofilește ochișorii. La noi în peșteri n-o putem duce. Când

s-a trezi, poate să-i fie frică; și, ziua, țara noastră a minunilor n-are ieșire în lume.

— Atuncea, vorbi cu sfială băbuța, s-o ducem la pământenii de pe coastă, în căsuța de care am vorbit.

— Gândul tău e bun și cuminte, bunicuță... încheie zâmbind Domnița.

Duduia Lizuca deschise ochii. Acuma vedea soborul de lângă scorbură mai îndepărtat, ca printr-o sticlă fumurie. Domnița făcu semn cu vărguța-i subțirică. Unul din prichindeii cărunți se ridică și trase de la brâu un ciocănel de argint. Apoi alese cu grabă un clopoțel cu pai înalt și, așezând în cupa florii un licurici, porni repede cu făclioara aceea spre râpa pârâului. Luminița luci în negura văii, apoi sui coasta dimpotrivă. Apărea și dispărea printre tufișuri. Dumbrava parcă înghețase în tăcere, ca într-un cristal.

Peste pârâu se auzi deodată limpede ciocănelul de argint, bătând de trei ori în fereastra pământenilor.

Făclioara se arătă iar în negura pârâului. Și prichindeii rămași, ridicând soborul de sub răchită, zâmbiră cu prietenie duduii Lizuca și se traseră iar spre peștera lor fermecată. Ușa tainică se deschise la apropierea lor, apoi se închise nesimțit în urmă-le. Licuricii se stânseră. Jivinele se traseră în întunecimea tufelor. Paserile fâlfâiră spre stele. Și Lizuca, cu ochii închiși, auzi lângă ea pe Patrocle lătrând cu mânie de trei ori. Glasul lui umplea de răsunet noaptea și dumbrava.

Alt glas de cățel, mai subțire și mai depărtat, îi răspunse. Și Patrocle hămăi iar de trei ori.

Ca trezită dintr-un somn, duduia Lizuca vedea din scorbura ei o lumină tremurătoare mișcându-se în negura văii. Auzi glasuri. Cățelul, zvâcnind de lângă dânsa, se repezi cu larmă spre lumina străină.

Înfricoșată și totuși cu credință în prietinul său, Lizuca aștepta și tremura de răceala nopții.

În zvonul celor două glasuri de căței, umbre viorii se apropiară. La lumina roșcată a unui felinar, fetița văzu nelămurit doi bătrânei care semănau cu cei din peșteră. Și se miră, căci semănau și cu bunicuții ei.

Se simți purtată pe brațe. Ecourile lătrăturilor căzură rotindu-se în văgăuni. Și somnul miezului nopții îi amorți deplin trupușorul obosit.

Bunicii aveau livadă și albine

Când deschise duduia Lizuca ochii, se văzu într-o chilioară albă și într-un pătișor curat sub poclăzi. Pe fereastra deschisă năvălea soarele. Perdelușele de borangic fâlfâiau fin și boarea dimineții mâna până la copilă murmurul prisăcii și miresme de mătăcină și isop.

Icoanele și candela luceau sus în colțul răsăritului. Lizuca le cunoscu. Era în căsuța bunicilor ei. Se odihnise în pătișorul în care crescuse și dormise odinioară și măicuța ei, care acuma nu mai este.

Și deodată chemă în gând pe moartă. Și, închizând ochii, o văzu ca totdeauna, vorbindu-i blând, cu obrazul palid și cu ochii mari. Îi primi până în inimă mângâierea. Și oftă încet. Deschizând iar ochii, îi păru bine că a ajuns la bătrâneii ei.

Pe o scoarță vrâstată, jos, pe dușumea, dormea încovrigat Patrocle. Fetița voi să-l strige, bucuroasă. Apoi se răsgândi și tăcu.

Și deodată, cum sta așa, auzi glasuri în livadă. Erau glasuri de sfadă. Urechea ei ațintită deosebi îndată tăișul cristalin al mămicăi. Și, tot așa de ascuțită, bătaia de țarcă a slujnicuței. Și liniștit și blajin, răspunsul bunicului.

— Mă rog dumneavoastră, zicea mămica, puteți fi așa de buni să-mi dați o lămurire? Asară, când am trimes pe Elena să vadă dacă n-a venit aici copila, dumneavoastră ați răspuns că nu știți nimic despre așa ceva și ați avut aerul că vă înspăimântați...

Iar Elena își sumuța glăsușorul într-adaos:

— Și chiar ne cerea cont, că Lizuca s-ar fi rătăcit și s-a pierdut!

— Și acuma, urmă cuconița, după cât pricep din ce spuneți dumneavoastră, copila-i aici.

— Da, răspunde cu liniște bunicul. Am înțeles de la o vreme unde s-o caut. Și am găsit-o târziu, rătăcită în pădure.

— Asta este ceva inadmisibil, observă c-o întorsătură ironică mămica. Ce credeți dumneavoastră, că mă pot mișca pe mine asemenea povești pentru copii?

Slujnicuța se repezi iar:

— Eu chiar de asară am înțeles totul!

Urmă o clipă de tăcere. Apoi vocea bunicului se ridică puțintel întărâtată, cu accent rar și îndesat:

— Ce vorbe sunt astea, mă rog? Care povești pentru copii? Ce-ați înțeles de-asară? Ce nu voiți să înțelegeți acuma? Și la urma urmei ce poftiți de la mine?

— Am venit să luăm copila! Ca s-o las aicea e cu neputință!

Lizuca se făcu mititică sub poclăzi.

Bătrânul râdea cu amărăciune:

— Cum se poate, frate dragă? Curios lucru! Dumneata ai venit s-o iei – dar eu nu vreau s-o dau. Destul am răbdat până acuma. Știu

că n-ai vreme mata și trebuie să pleci, dar aș putea să-ți spun o istorie lungă din care se vede că este o cuconiță care grozav s-ar bucura să se isprăvească cu fetița cum s-a isprăvit cu mama. Și, cu duhul blândeței, să se bucure în tihnă de munca răzășului. Dar asta, draga moșului, nu se poate; căci răzășul cunoaște de mult drumul judecătorilor. Și la judecători acu avem să spunem mai multe, după cum se cuvine, și fără nici o rușine, ca oameni proști ce ne aflăm. Așa încât fă mata bine și du-te acasă și lasă aici în pace pe fetiță și pe cățel.

Lizuca întinse capul și șopti tremurat:

— Auzi, Patrocle?

— Aud, mormăi cățelul cu nepăsare. Se vedea că de-acuma nu-i mai păsa de nimica.

Dar vocea mămicăi se ridică iar, aprigă. Și într-o vreme bunicul o întrerupse serios:

— Cucoană, bine ar fi să te potolești. Nu da așa de iute din mâni, să nu ți se întâmple vr-un nacaz!

Dar mămica nu voia să știe și-și mlădia glasu-i înalt și cristalin. Când deodată slobozi un țipăt așa de sfâșietor, încât Lizuca tresări din culcușul ei și zvâcni în picioare. Și după țipătul cucoanei, izbucni răcnetul de moarte al Elenei.

Aproape în aceeași clipă o ușă scundă se deschise și din odăița de alături se strecură, spre pătucul fetiței, bunicuța, mărunță și firavă, cu ochii ca două cicori șterse.

Părea înspăimântată. Întindea mâinile-i uscate spre copilă.

— Draga bunicuței! Așa-i că te-au trezit din somn? șopti ea. S-a întâmplat chiar cum a spus dumnealui (dumnealui era bunicul)! S-au apropiat prea tare de știubeie și albinele s-au repezit la ele. Acuma ies fugind pe portiță. Bat cu mânile în toate părțile și nu pot scăpa. După-amiază, cuconița n-are să se mai poată uita la musafiri decât c-un ochi.

— Cum? strigă Lizuca. Au săgetat-o albinele?

— Da, drăguță, închipuiește-ți!

— Și pe servitoare?

— Și.

— Tare bine-mi pare! răspunse cu răutate Lizuca. Și lui Patrocle-i pare bine. Și când oi vedea pe tata, am să-i hotărăsc că eu mai bine

mor și nu mă duc de aicea. Și am să-i spun c-am auzit pe mămica cum râdea în salon cu domnu Micuș.

— Draga bunicuței, dragă! suspină bătrâna trăgând spre pieptul ei căpușorul tuns al fetiței. Și începu a plânge încet și a-și trage lacrimile din nas. Iar duduia Lizuca, legănată domol, închise ochii. Și-n miros de busuioc, la pieptul bătrânei, cu mirare nouă, începu a-și aduce aminte de întâmplările nopții, la hotarul împărăției minunilor.

Cuprins

Se vede ce soi rău este duduia Lizuca..... 5
Duduia Lizuca plănuiește o expediție îndrăzneață 11
Sfat cu Sora-Soarelui 16
Unde s-a arătat Sfânta Miercuri 19
Duduia Lizuca găsește gazdă bună în dumbravă 23
Aici s-arată cine sunt prichindeii 28
Povestea cu Zâna închipuirii..... 33
La hotarul Împărăției minunilor 38
Bunicii aveau livadă și albine 42

Colecția Sadoveanu

Editura ASM

TEKKEN
uploaded by Stef30